

Més enllà de les aparences

VICENT USÓ

NARRATIVA

Rafael Escobar, *Històries urbanes*. PERIFÈRIC EDICIONS. Catarroja, 2003.

Rafael Escobar (Manises, 1942) es va donar a conèixer l'any 1993 en guanyar el premi Andròmina amb la novel·la històrica *L'últim muetzi*. Després vingué un (relatiu) silenci literari de cinc anys fins a la publicació de *Les veus de la vall*, també de la mà d'un premi, aquest, però, de menor entitat: el Vila d'Onil. Un parèntesi, tanmateix, que omplí participant (i guanyant) en diversos certàmens de relats curts, aquí i allà de la geografia valenciana, alguns dels quals ara ha reunit en *Històries urbanes*.

El llibre ha estat publicat per Perifèric Edicions, una editorial jove que, des de Catarroja, aspira a treballar sobretot en el mercat juvenil, però sense renunciar a cap mena de lector. És per això que, si bé bona part dels títols que ha publicat són explícitament narracions amb intenció de calar entre el públic dels instituts, l'acurada presentació i l'absència d'un disseny específicament adreçat a aquest àmbit denoten la in-

tenció de no renunciar a anar més enllà. Potser aquesta és, al País Valencià, l'única via possible. Aquest propòsit formal és, però, en el cas de les *Històries urbanes*, una intenció explícita. El llibre de Rafael Escobar no és una narració per a joves i no fa, per tant, cap de les (innecessàries) concessions habituals. Simplement, recull un seguit de relats que l'autor ha anat escrivint al llarg dels anys, segurament sense tenir al cap un projecte unitari. Tanmateix, aquesta dispersió creativa no juga en contra de l'aplec: hi ha un fil que, malgrat la cronologia, embasta tots els relats, que els agermana. Tots es mouen entre els bastidors de la realitat, tots cinc escorcollen el rerefons de les aparences per mostrar-nos com s'hi apleguen tot d'impostures. Com la realitat es vesteix de màscares per ocultar-nos el seu veritable rostre, sempre més sòrdid, sempre menys esplendorós que el ric tus, més o menys amable, que ens mostra. En aquest sentit, doncs, el recull no se'n ressent, de tal origen.

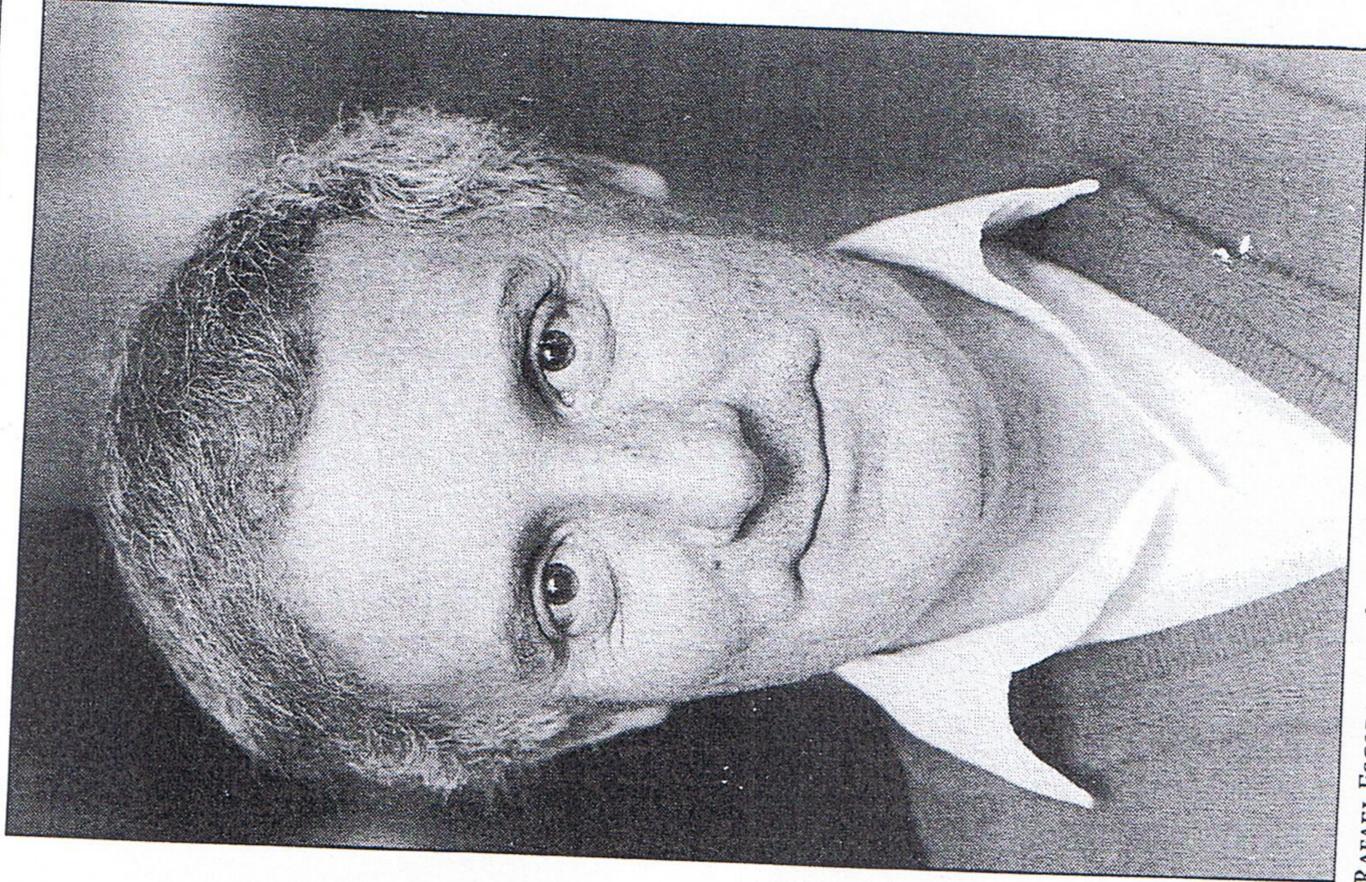
AMB SORPRESA FINAL

Pulcritud és el conte que enceta el volum. Narra, arreçant-se a l'ombra del tipus clàssic de relats amb sorpresa final, la trobada entre un peculiar conductor i una banda

de *punkies* amb intencions no gaire bones. Una aposta que ho supedita tot a l'ensurt final, el qual, per resultar efectiu, haurà de capgirar la idea de conjunt que s'havia fet el lector. Un pols que precisa una sincronia perfecta entre la coherència de les informacions i la necessitat que aquestes no desvelen més del compte. Rafael Escobar no arrisca en excés, de manera que, si bé se'n surt, la sorpresa final no alça el lector de la cadira.

Emergència s'ocupa de la revifalla puntual -i en circumstàncies extremes: la ferma possibilitat que un avió s'estavella- d'un antic amor, d'una passió de joventut. Ara l'autor prescindeix d'equívocs i sorpreses i s'endinsa per l'espés laberint dels sentiments i la pugna eterna que mantenen amb les convencions: un dels temes eterns de la literatura. Al capdavant, el final es decanta més pel pragmatisme que no per la transgressió: la tempesta, conclouem, és únicament un parèntesi enmig de la calma.

Les dues històries d'equívocs lletraferits -*Conversa al bar* i *Impecable planificació*- són, al meu parer, els punts àlgids del llibre. Tocades del punt necessari d'originalitat, amb una construcció de per sonatges ferma i un desenvol-

RAFAEL ESCOBAR VA NÉIXER A MANISES EL 1942
FRANCESC MELCÓN

lupament que combina la força i la capacitat de sorprendre el lector, dibuixen un panorama en què les raons de l'èxit d'un autor i l'entrellat dels premis literaris no responen a les claus que podíem imaginar. Finalment, *Perversa oronella tardana* retorna a la lluita entre sentiments i convencions que ja es plantejava en el segon conte i que ara atrapa un professor universitari: nova-

ment, les convencions s'imposaran a la passió.

En definitiva, cinc contes escrits amb correcció que indaguen en el vast i sovint inexplorat territori que s'estén més enllà de les aparences. I que ens mostren que, en realitat, hi ha poques coses que siguin allò que volen semblar. Uns relats per a tots els públics que, en bona lògica, també poden ser, si escau, profitosa lectura d'institut.